

Observatoriulu ese de doue ori in septimana, mercuria si sambat'a.

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in lăintrulu monarhie pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adreseate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 42.

Sibiu, 24/5 Iuniu 1878.

Anulu I.

Romanirea magiarilor, fantasia si fictiune.

(Urmare.)

Pe catu tempu mitropolitulu Sava II. petrecuse in Russi'a, superintendentele calvinescu Michailu Thofeus se folosi de tote midulocele si tota influinti'a sa ce avea la curte si la consiliarii principelui, ca prim'a persoana basericesca a calviniloru, pentru ca de un'a parte se mai traga pre cativa protopopi la calvinia, era de alt'a se scotia dela Mich. Apaffy unu edictu, prin care mitropolitulu se'i fia interdisu a mai hirotoni preoti fora permissiunea calvinului, se i se taie si un'a parte considerabile a venituri-loru basericesci. La intorcerea sa mitropolitulu se planse lui Apaffy in contr'a noueloru mesuri tiranice; dara nu potu scoate dela elu mai multu, decatu susu memoratulu edictu dein 1673, si acesta inca abia dupa cinci ani. Numai dupace superintendentele calvinescu se apuca se restorne chiaru si cultulu divin alu basericei nostre si anume se oprasca servitiulu santei liturgii cu tote celelalte parti ale cultului si alte datine bisericesci, adeca abia dupa siepte ani dela reintorcerea mitropolitulu dein Russi'a, Apaffy prin edictulu seu de dato Alb'a-Iuli'a 30 Decembre 1675 subscrisu de elu si de secretariulu seu Franciscu Lugasi, unulu deintre renegatii dela Banatu, mai infrena cevasi fanatismulu popiloru calvinescu prin cuventele: „Noi nu amu datu pana acum'a nimeru volia ca se impedece (pe clerulu romanescu) in usu libertatiloru castigade dela antecessorii nostri de glorioasa memoria;“ apoi mai la vale demanda strinsu, ca „basericele romanesci orientali, preotii si protopopii se nu se smulga dela scaunulu basericei orientali, de acumu si in venitoriu,“ era veniturile lui cele usitate, adeca cate unu bietu florinu dela fia-care preotu, se nu i se mai micșiorede, si se fia lasatu in pace, ca se si pota restabili baserica si monastirea, si in fine, cele rapite dein veniturile mitropolitulu se i se restituie etc.

Acestu rescriptu domnescu a trebuitu se intiepe reu pe superintendentele calvinescu, de aceea se pare ca si-a pusu pitiorulu in pragu ca se perdia pe Sav'a. Numai asia ne putemu esplica esirea diplomei dein 24 Octobree 1679, prin care Apaffy confirma de nou pe Sava II. in scaunulu mitropoliei, cu dreptulu de a si pune preoti si protopopi. Este invederatu ca Sava II. vediundu si scaunulu

subminatu, a facutu totu ce a sciutu, pentru ca se si castige confirmatiune noua.

Acea lupta desperata deintre mitropolitu si calvini, care durase aproape 24 de ani, trebuia se se termine odata intr'unu modu orecare. Ea se si termina, inse in modulu celu mai tragicu pentru mitropolitu, baserica, cleru si natiune. Vediundu calvinii ca pe cale drepta nu mai potu resturna pe Sava II. care acumu era cunoscutu si in afara la curtile dela Vien'a, Moscu'a, Cracovi'a, Bucuresci si Iassi, se punu pe intrige. Doi renegati, anume Vladu Secuiu, consangenu de aproape alu mitropolitulu si Stefanu Nalatiu, omeni rapaci, carii inseta dupa averea mitropolitulu, conspira cu superintendentele calvinescu, si castiga pe unu blastematu de popa romanescu dein Vintiu-de-diosu, ca se marturiscesca in contr'a lui Sava, ca ar fi avutu a face cu un'a muliere, ilu denuntia la principe si jura in capulu lui. Indata dupa aceea Thofeus midiulocesc mandatu de arestu in contr'a lui Sava si a fratelui seu. Mitropolitulu era betranu si suferea greu de podagra in patu. Cu tote acestea, inimicii sei ilu punu pe unu caru si lu ducu dela A. Iuli'a la Ernotu (camu cale de 1 di), unde petrecea principele Apaffy cu tota curtea si cu consiliarii sei. Pe Georgie ilu dimittu, inse sub conditiune, ca se descopere averile sale si ale frate-seu. Georgie se folosi de libertatea sa ca se alerge pe la magnatii tieriei, ca dora ar putea se scape dela martiriu pe frate-seu. Dein combinarea unoru documente ese, ca Georgie castigase pe mai multi magnatii dein oppositiune in partea fratelui seu, nu inse pe majoritatea consiliariloru. Intrigele si investigarile impreunate cu tortura au duratu multu. De una parte tiranii cerea dela Georgie sume mari de rescumperare pentru capulu mitropolitulu, era de alt'a pe acesta lu fortia ca se si abjure credenti'a sa religioasa; dara Sava, care era bunu theologu, se apară cu sententie dein s. Scriptura. In fine dupa-ce Georgie scapa cu ochii scaldati in lacrimi prin passulu Vulcanu in Romani'a mica si de acolo dreptu la Port'a otomana, calvinii luara pe mitropolitulu Sava si lu batura infricosiatu. Mich. Cserei, unulu deintre cei mai buni chronicari ai acelei epoce, de si boiaru calvinu si elu, totusi descrie acelu casu cu pena iritata si camu cu aceasta cuvente: Principele ca omu simplu ce era, crediu tote. Pe Georgie ilu tramisera ca se mai

adune dein Romani'a trei mii de taleri bani de rescumparare, era vediundu ca nu mai vene, scosera pe bietulu archiereu nepotentiosu si innocentu numai in camasia si ismene, apoi atata lu batura cu biciulu, pana candu se rupsera de pre elu camasi'a si ismenele si i cadu carnea de pre siedintu, dein care causa nu si mai potea tiené nici necesitatile firesci, ci le facea sub elu, pana ce in fine trebui se mora de acelea batai, era averile lui le inpartira intre ei Vladu Székely si Stefan Nalatiu. „Neaudita crudelitate fiorosa si paganésca,“ adaoage Cserei, apoi inchiaie spunendu, ca Sierbanu voda dein Romani'a fusese decisu a nu lasa lucrulu acela neresbunatu, si ca elu nuntiasa principelui Apaffy, ca de l'ar costa pana la una suta de mii de taleri, va midiuloci la sultanulu detronarea lui; dara currendu dupa aceea Sierbanu mori. In cuventiunea inchiaieta in 21. Aug. 1681 la Constantinopole intre Const. Brancovanu, pe atunci agente diplomaticu (Kapu-Kiehaia) alu lui Sierbanu-Cantacusinu si intre doi magnatii ardeleni refugiati, anume Vladu Ciacu') si Cristoforu Pascu, acestia se obliga, ca deca isi voru ajunge scopulu (adeca de a resturna pe Apaffy), voru lucra pentru restaurarea drepturiloru basericei romanesci si reasiedia mitropolitulu Sava II. in scaunulu si honorea sa. In altu documentu acelasiu Vladu Ciacu pune juramentu pe numele Santei Treimi catra G. Brancovicu, pe care lu numesce nepotu, ca va lucra pentru acelasiu scopu cu elu. nedespartitu, pe vietia pe morte. Aici este de insemnatu, ca Georgie scapase pe acesta si pe mai multi boieri transilvani cu mari sacrificia dein captivitatea tureasca.

Incarcarile de a resbuna martiriulu lui Sava II. au remasu pentru atunci desierte, era inimicii au mersu inainte. La mandatulu superintendentelui ungurescu alu calviniloru se convocă sinodu mare dein protopopi si preoti, ca se judece pe mitropolitulu lor si se alega pe altulu. S'a intemplat si acumu intocma ca cu mitropolitulu Ilie Iorestu. Sinodulu adunatu la comanda, degradă pe mitropolitulu Sava, era in loculu lui alese pe Iosifu Budeanu, pe care lu si confirmă Apaffy totu sub conditiunile specificate mai in susu, formulate in 19 puncte, si i luă juramentulu pe acelea. Acea

*) Strabunu alu familiei comitiloru Csáki din dilele nostre.

Foisiór'a „Observatoriului“.

Sapunariulu din Messin'a.

(Urmare.)

Taroni dede betranei unu ajutoriu insemnatu, dup' aceea se duse in camer'a sa si facu diverse planuri, pana insera.

Isi ia apoi o carabina si unu pumnariu, le ascunde sub manta si esi spunendu sociei, ca se duce in afaceri.

Rudeniele nu observara, ca betranulu se departa inarmatu. De altumintrea lipsindu ori-ce siguritate pe strade, cetatenii de frunte de comunu portau arme la sine.

Doue ore mai tardiu Taroni vine a casa. De pe faci'a lui nu se potea observă ca dora i s'ar fi intemplat ceva extraordinariu.

A dou'a di se latu prin cetate faim'a ca judele Spallanzani, celu mai de nimicu functionariu din Messina s'ar fi aflatu pe pragu casei strapunsu de unu pumnariu dreptu in pieptu. Politi'a a cautatu indesiertu dupa assassinu, er' poporulu se bucura in secretu, ca tiranii din lume s'au impucinat cu unulu.

De aici inainte sapunariulu Pietro Taroni, esia adeseori din casa noptea, armatu cu carabin'a si cu pumnariulu.

In dilele urmatore apoi totu de-a un'a se audiă de cate unu omoru; pe ucigasiulu misteriosu inse nu lu potea prinde nime.

Camarill'a de blastemati din giurulu viceregelui se implu de spaima. Pentru-ca nici unulu din ei nu mai era sigur de vietia.

Se intempla cate-odata, ca victim'a aleasa capeta o epistola amenintatoare, dreptu sententia de morte, dupa care urma siguru si pumnariulu seu glontiele resbunatoriulu enigmaticu.

In decursu de patru luni se ucisera in modulu acest'a mai multu ca 50 individi.

Asupra sapunariulu nu era nici unu prepusu. Elu era recunoscutu de comunu ca unu industriariu bravu, caruia nici de cumu nu i se poteau atribui crudimi de acestea infortore.

Si totusi Taroni era adeveratulu ucigasiu.

Se ascultamu, ce ne spune chronistulu de Messin'a despre acestu omu extraordinariu.

„Sapunariulu se convinse din di in di, ca in cetatea sa natala domnesce o coruptiune si o imoralitate generala si ilu cuprinse o dorere si mania, ca atate crime comise din vin'a si neglenti'a judecatoriloru remanu nepedepsite. O voce mustratoria din partea vre-unui industriariu simplu cum era si elu, ar fi fostu desierta; batjocura si despretiu, ba persecutiune infortore ar fi intempinatu elu pentru acest'a; totusi reulu crescuse atatu de tare, in catu trebuia seu delaturatu, seu celu pucinu, tiermuriu, altumintrea poporatiunea mai seraca a cetatii trebuia se se ruineze cu totulu. Fric'a, cugeta Taroni, este midiuloculu celu mai acomodat a opri de la crima pe aceia, cari sunt surdi la vocea consciintiei. Elu isi urma deci planulu, adeca, din ide'a sumbra, ca unulu singuru pote judeca si pedepsi acolo, unde pazitorii adeverati ai legiloru nu si-implinescu detori'a, se face judecatoriulu celu mai inaltu si totu odata executorulu sententiloru de sange, aduse de elu insusi. O potere misteriosa, necunoscuta, trebuia se uida pe toti sceleratii, fora se cunoasca cine-va pe autoru. Armatu cu o carabina si cu unu pumnariu lungu esia Taroni noptea, candu era mai intunerecu, si cu o desteritate admirabila se sciut folosi de tota ocaziunea pentru a ucide pe pecatosii blastemati de intregu poporulu, si de la cari nu se pote astepta vreo indreptare, de ori-ce rang, catu de avuti, si catu de puternici. In cate-va luni se aflasera pe stradele Messinei cadavrele mai multoru individi, fora de a li se fi luat ceva, din ce avusera la sinesi. Toti acesti-a erau seu usurari, cari ruinasera mai multe familii, seu functionari nedrepti, tirani, cari usurpau legile in favorulu patimei loru nedemne, seu administratori corupti de ai statului, cari isi cufundau patri'a in miseria, seu in fine totu feliulu

de blastemati faimosi, cari prin egoismulu lor detestabile paralisau tote mesurile intreprinse de regimu. In cetate domnia frica si spaima; culpabili abia cutezau se se mai arete pe strade. Indesiertu erau pazitorii si spionii. Assassinulu indrasnetiu nu se afla nicairi. Partea cea mai mare a poporului se bucura de executarile misteriose ale atatoru sugatori de sange urgisiti, alu caroru numeru acusi se radica la 50. Tote omorurile aceste erau fapt'a unui singuru omu!“

Intr'o sera, intorcundu-se viceregele la palatu, o mana necunoscuta i-arunca in trasura o epistola amenintatoare. In epistola se dicea ca acusi va veni rondulu si la demnitarulu celu mai inaltu alu Siciliei, de-ora-ce n'a invetiatu nimicu din tote exemplele sangerose de mai inainte, si fiindu-ca nu pune de locu stavila abuseriloru infricosiate, ci dupa datin'a sa isi petrece numai in desfatare. Astu-modu resbunatoriulu nu i remane alt'a, decatu ca cu unu pumnariu se expedeze in ceea lume pe viceregele, care de altumintrea merita mai multu compatimire.

Alteti'a Sa, unu barbatu de dile, devenitu aproape hebeucu prin multele desfrenari, cetindu amenintiarea si cuprinsu de o spaima infricosiata, ordona numai decatu se duplice pazitorii palatului, puse la tote usile servitorii cei mai fideli, si nu cuteza se treca nice preste pragulu casei. Elu isi inchipui ca resbunatoriulu misteriosu, trebe se stea nesmintitu in legatura cu diavolulu si presupunea, ca ne-omulu pote resari din pamentu, ca unu spiritu de sub cutare covoru din camer'a cea mai ascunsă a palatului. Somnulu nu se apropia de ochii inaltului potentatu; ilu turmenta neintreruptu ideia, ca furiele mortii se afla totu pe urm'a lui.

Trecura cate-va dile. Viceregele apesatu de tortur'a-i spirituala, era aproape se innebunésca.

Intr'aceea, pe stradele Messinei se intemplasera omoruri noue, fora ca se se pota pune man'a pe ucigasiulu infioratoriu. Casurile aceste erau destinate a intimidă in gradu supremu pe Alteti'a Sa.

(Va urma.)

diploma de confirmatiune pórta dat'a dein 28. Dec. 1680.²⁾

Dein una diploma a imperatului Leopoldu I. dein 7. Iuniu 1683 aflamu, cà mitropolitulu Sava II. pàna in acelu anu se mai aflá in viétia, pentrucà imperatulu ilu inaltia pe elu si pe frate-seu Georgie la rangul de baronu; dara dein alta diploma imperat. dela 20. Sept. 1688 se pare cà intr'aceea morise. Mosii nostrii septuagenari ne spunea dein cele ce scia si ei dela mosii loru, cà mitropolitulu Sava II. fusese batutu odata cu vena de bou in curtea resedintiei dein Blasiu, care pe atunci era proprietate a dómnei Anna Bornemissa soci'a prin. cipelui M. Apaffy, unde acesta petrecea bucurosu dein caus'a aerului si a vinului bunu. Atunci martirulu Sava scolandu-se dela pamentu a disu cuventele acestea: Dumnedieule alu parentiloru nostrii, fá cá pamentulu acesta pe care se versa sangele meu, se ajunga in proprietatea romaniloru! Dupa 58 de ani resedenti'a dela Blasiu si dominiulu ce'i apartiene, era alu statului, dela care trecu prin diploma de donatiune imperatésca, in possessiunea unei mitropolii romanesci cu monastire, la care succesive se adaosera diverse institute nationale si religiósse, precumu seminarium de clerici, scóle primarie, gimnasiu, liceu, scóla pedagogica, scóla de fetitie s. a. Píós'a posteritate venerédia acelea cuvente ale lui Sava cá profetia implinita.

(Va urma.)

Sistem'a dualistica in parlamentulu din Vien'a.

(Urmare.)

Principele Schönburg luandu cuventulu dupa pr. Czartoryski, s'a marginitu numai a laudá banc'a nationale cá celu mai bunu institutu national-economicu; de aceea trecemu preste cuventarea d-sale la senatorulu imperialu Conrad Schmidt, fostulu comite alu natiunei sasesci in Transilvani'a, éra acumu indigenatu in Austri'a.

Comitele Schmidt petrundu de mare dorere sufletesca díse intre altele: Déca cugetu la nascerea acestoru legi dualistice, la cutrieraturile si luptele grele, la incondarile estraordinarie, prin care au trecut ambele parti ale monarchiei, pàna candu au infientiatu acestu dualismu, 'mi cauta se me intrebú fóra voi'a mea, óre meritat'au acestu contractu dualisticu atát'a pierdere de poteri si sudorile atatoru barbati nobili, si óre s'au castigatu garantia sigura pentru ecsistenti'a, prosperitatea si puterea monarchiei austro-unguresci. Eu nu pociu se-mi dau altu respunsu, de càtu numai negativu. Eu vediu in acésta invoiéla numai unu proiectu, prin care se ajuta statului cá se scape din pericole momentane. Starea lucrurilor creata prin dualismulu din 1867 nici-de cumu nu póte remané asia. Delegatiunile suntu numai unu ochiu de lantiu forte suptire. Acestu regimu duplu apasa greu umerii contribuentiloru. Deficitulu ambeloru pàrti ale monarchiei au crescutu din anu in anu pàna la sume asia de abnorme, in càtu au implutu de grige grea chiaru si pe cei mai entusiasti aparatori ai dualismului.

Pe langa tóte aceste rele se mai observa, cà consciinti'a cetatieniloru statului de a fi membri ai aceleiasi monarchii, din cóce si din cólo de Lait'a, dispare totu mai multu. Revisiunea radicale a dualismului din 1867 au ajunsu a fi necesitate imperativa. Positiunea mea modesta in acésta inalta casa nu-mi permite a esí cu o propunere motivata, dar' candu o aru face altii, m'asi alátura la ea cu placere.

In ceea-alalta casa a senatului imperiale s'a disu, cà dualismulu va fi pe viitoriu asia precumu fusese elu pàna in 1848. Dara cumu a fostu acela pàna atunci? Pàna in 1848 asiá numitele tieri hereditare fusesera guvernate cu putere absoluta. Dara acea putere absoluta se intindea in afacerile comune ale politiceii externe, ale armatei si comericiului preste tóte tierile monarchiei, prin urmare si preste Ungari'a. Prin legile dualistice din 1867 constitutiunea imperiului se infientiá cu tóte atributurile sistemiei parlamentarie. Dara constitutiune cu atributurile cá aceste nu pote se suferi dualismulu. Unu eminentu barbatu de statu alu Ungariei, repaus. ministru Eötvös a fostu acela, care a desvoltatu acésta idea si o a publicatu. Astadi mai e timpu cá se ne întórcemu de pe acésta clina (repedisiu), pe care se afla statulu nostru si se apucamu pe calea drépta; pentrucà cine va cutezá

se afirme, cà dupa alti 10 ani ne vomu mai póte întórcé la ea? De aceea eu sunt de parere, cá se nu perdemu timpulu, ci se ne apucámu îndata acumu de revisiunea contractului dualisticu. Asi pote se intru mai afundu in analisea lui; inchiaiu inse cu dorérosele cuvinte ale lui Vigiliu. Infandum regina jubes renovare dolorem, si me indestulescu cà am aratatu miulocu prin care monarchi'a pote se scape de pericole.

Dupa ardeleanulu Conrad Schmidt urmá Dr. de Kaiserfeld, unulu din barbatii cei mai renumiti ai monarchiei si pre cumu amu premisu intr'unu altu Nru, odinora zelosu aparatoriu alu dualismului; tocmá pentrucà inse discursulu seu tienutu cu acésta ocaziune este si trebue se fia pentrucà noi cu atátu mai instructivu, cu càtu din intregulu contectu ese, cà astadi chiaru si d. Kaiserfeld tiene dualismulu numai de unu reu necessariu, la care pana acumu nu s'au aflatu nimeni cá se-i substitue ceva mai bunu. Dara se ascultámu pe d. Kaiserfeld.

Suntu 2½ ani de candu se continua negociatiunile intre gubernie si parlamente asupra dualismului din 1867. De doue-ori adoptara provisoriuulu si astadi ne aflamu constrinsi a decretá pe alu treilea. Acésta procedura este nedemna de unu statu, éra acésta lipsa de certitudine apasa greu monarchi'a si poporulu. Provisoriile submina auctoritatea si credinti'a in vitalitatea monarchiei in ochii toturoru popóraloru; in epoc'a cea mai critica a istoriei paraliséza conditiunile de vietia, productiunea economica, creditulu, spiritulu de intreprindere, comericiulu. Eu nu me miru déca poporale murmura si pretindu vindecarea acestoru friguri mortaretie, care paraliseza tóte poteriile monarchiei. Éta punctulu de plecare, din care judecu si eu tóte cestiunile dualismului, prin urmare si statutele bancei. Dara despre banca s'a vorbitu multu si fórté bine in camer'a deputatiloru; de aceea eu trecu preste dinsa reflectandu numai, cà operatulu comisiunei este prea bine întemeiatu si concisu, cà-ci formeii dualistice ale monarchiei trebue se facemu concessiuni si in cestiunea bancei. Dara fiendu-cà aceea-si cestiune e discutata nu numai din punctu de vedere national-economicu, ci si din altulu per eminentiam politicu, dati-mi voia se me ocupu si eu de acele cestiuni polititice ale dualismului.

In statuti unificate seau si in statuti ale caroru parti au datu puterei centrale numai unele drepturi ale suveranitatiei, lucrurile cáte se intemplara in Austri'a de 2½ ani incóce, sunt absolutu imposibile. Asia dara trebue se recunoscemu cu totii, cà relele acestea provinu directu din actualulu dreptu publicu alu monarchiei, adeca din dualismu. Dara ce érá se facemu, se ne luamu dupa idealuri, despre care pàna acumu nu ne-a convinsu nimeni cá se potu aplica le acésta monarchia si a se realiza. Aci este loculu de a ne esplicá, nu pentrucà noi cari siedemu in acésta inalta casa, ci pentrucà poporu, pe care l'au ametitu altii cu nesce formule si parole, precumu de es.: cà a dice totu de aun'a Nu, este cea mai mare întieptiune, éra a dice Da, este totu dea-un'a servilismu.

(Va urma.)

Transilvani'a.

Sibiiu, 4 Iuniu. Escelentia Sa dn. br. Ringelsheim generalu comandante alu trupelorú c. r. in Transilvani'a s'a intorsu din caletori'a sa dela Vien'a si B.-Pesta, éra in drumu a statu la Clusiu, unde a inspectatu garnison'a.

Diariile magiare din Clusiu si celu dela S. St. Georgie (3 óre dela Brasiovu) isi implu colónele loru cu sciri diverse despre fortificatiunile passagere a le fruntarielorú càtra Romani'a, pe care acumu nu le mai descriu ca jucarii, ci multu mai seriosu; dara mai intaiu ele se certara de furca intre sine din caus'a infamiei publicate in „M. Polgár“ asupra regimentelorú formate din soldati de nationalitate romana, isi amerintiara cu legea de pressa, si numai tardiu isi cunoscura stupiditatea, candu M. P. incepú se laude pe soldatii magiari, carii in anulu 1848 au desertatu din Galiti'a la insurgenti, si apoi adaosé, cà déca cumva in óstea Romaniei s'aru afla batalióne de ciangai, acelea inca aru face prea bine, cá in casu de asia se desertedie la magiari in Transilvani'a; cà-ci atunci chiaru si scolarii din I gimn. i întrebára: Dara regimentele slave si cele germane cumu si candu aru face bine? In fine „Kelet“ spaimantatu de atàta hebeucia secuiesca le strigá la toti ai loru: Taceti la draculu, se nu ve inpusce, cà-ci in timpu de resbelu plat'a seductiunei este glontiulu. Numai càtu, Dómne, multe li se mai éra loru.

Din tóte scirile venite de o septemana incóce de pre la strimtori culegemu atàta, cà in adeveru se lucra la ele cu destula diligentia si graba, nu numai la passagerele principali cá Turnu-rosiu, Branu, Temesiu-Predealu, Buzeu, Oituzu, Tölgyes, éra spre Olteni'a la Vulcanu, ci si pe la altele mai mici. Secuii se bucura mai multu pentrucà passulu Oituzu, adeca acela, prin care era se tréca secuui in Sept. a. tr. cá se dea focu

moldoveniloru. In acelu passu lucra pe langa pioniri vreo 600 tierani. La alte trei passuri din secuime, adeca Uz, Gyimes, Tölgyes lucra pàna la câte doué mii de ómeni sateni, afara de pioniri si soldati de linia. Li se platesce bine si fórté regulatu. Dela passulu Vulcanu se scrie despre aruncare de siantiuri si redute mari, la care lucra mai multe sute de ómeni, si se adaosé, cà in septeman'a trecuta a caditu pamentulu preste 6 ómeni, dintre carii 3 au remasu morti.

(Adunarea gener. a comitatului Sibiiu) se va deschide in 13 Iuniu.

Dn. Superintendente alu evangeliciloru augustani a plecatu in visitatiunile sale anuali usitate, fóra a 'i veni minte, cà alti capi bisericesci de alte óre-care confesiuni nu se prea potu misca din locu, pàna nu dau de scire mai susu, curatu cá înainte de 1848.

Canteculu latinului.

Una din cele mai frumósse victorii din câte castiga spiritulu omenescu, este castigata astadi de càtra natiunea romanescá prin ilustrulu seu poetu dn. Vasilie Alexandri. Bucuri'a insocita de legitima fala nationale. este generale in tóta Roman'a. Si cumu se nu fia! Patru sorori de positiunea cea mai inalta in lume, afla dupa cátiua secolu, cà ele mai au una sora, nascuta din aceeasi mama, dara instrainata departe. Ele o chiama la sine, o stringu la peptulu loru, si pre candu inemicii ei ii denegá nu numai legitim'a origine, ci si dreptulu de esistencia, acelea patru sorori ale ei vinu alaturea cu miliónele loru de fii si o recunoscú de a loru sora buna si drepta. Éca dupa noi sublimelie întielesu alu congresului dela Montpellier si alu triumfulu castigatu in acelasiu. Se lasamu inse cuventulu la diariile din Romani'a. „Pressa“ fu cea de antaiu, care publicandu „Cantulu latinului“ seu Canteculu gintei latine, facú totuodata cunoscutu lunei romanesci, cà din multimea de concurenti italieni, francesi, spanioli, portugali, premiulu pentrucà cea mai buna si sublime poesia l'a castigatu unu romanu dela Dunare. Pe langa ce publica Canteculu si corespondentiele telegrafice, éta cumu se esprime si „Rom.“:

Societatea limbeloru romanice a publicatu in anulu trecutú — cum e cunoscutu cetitoriloru nostri — unu concursu pentrucà o poesi'a, avendu de obiectu Canteculu Latinului seu Canteculu Gintei latine. Limb'a romana fusese admisa intre limbele concursului, si acést'a érá o invitare pentrucà poetii nostri de a luá parte la lupt'a poetica. Concursulu avea se fia tinutu si judecatu cu ocaziunea serbariloru latine ce se facu chiaru dilele acestea la Montpellier.

D. V. Alesandri, autorele Doineloru si Lacramióreloru, facú ca ginteá latina de la gurele Dunarii, de pe tiermii Marei negre, se unésca vocea ei, in acésta prima serbare de ginte, cu vocea suroriloru ei mai mari de pe Atlantica si Mediterana. D. V. Alesandri facú mai multu de càtu a dobendi se se asculte si dulcea limb'a poetica a Romaniloru in marea serbare a latinítatii; dsa dobendi pentrucà limb'a nóstra, pentrucà natiunea romana si pentrucà talentulu dsale insusi, onorurile serbarii latine. Canteculu gintei latine de d. Alesandri fu incununatu ca oper'a poetica cea mai meritória, din tóte câte au fostu prezentate de poetii francesi, italieni, spanioli etc. la acestu mare concursu.

Onóre ilustrulu nostru poetu. Natiunea ii tine séma de acestu succesu, care se resfránge si asupra'i.

D. Roqueferrier, secretariulu perpetuu alu societátii, anuncia dlui Alesandri acésta stralucita isbanda, prin urmatórea telegrama de la 7/19 Maiu.

Alesandri

Mircesci.

„Iuriulu, compusu de Mistral, Tourtoulon, Quintana, Obedenariu si Ascoli, ve confere in unanimitate premiulu Cantecului Latinu. Ve asteptamu.

Roqueferrier.“

Impedecatu de afaceri personale, d. Alesandri nu se putú duce se ié parta la serbarile latine. Dsa multiami pentrucà distinctiunea ce i se facuse si se scusa cà nu póte se participe in persóna la serbare. Ca respunsu, d. Alesandri primi de îndata urmatórea telegrama din partea dlui A. de Quintana y Cambis.

„Vasile Alesandri.

Gara Mircesci (Romania).

„Primiti, impreuna cu cordialele mele felicitari, si urările ce facemu pentrucà Romani'a. Dvóstra, care sunteti unu mare poetu, bine-voiti a fi resunetulu simpatieloru poetiloru latini intruniti la Montpellier.

Albert de Quintana.“

D. Alesandri respunde urmatórele:

„Dlui de Quintana, presiedintele Societátii limbelorú romane,

Montpellier.

„Raportandu pretiósele sale simpatii asupra tierii mele, Societatea limbelorú romane mi-a facutu indouitu de scumpa pronunciarea sa in favórea mea.

Bine-voiti, ve rogu, a fi interpretulu aceluasi simtiementu pe langa confratii mei latini si a primí personalmente prea sincer'a mea gratitudine.

„Alesandri.“

Premiulu acordatu celui mai frumosu cantecu alu gintei latine, este o cupa simbolica de argintu.

Eaca si canteculu incoronatu la serbarea latina.

Canteculu Gintei Latine.

Latin'a ginta e Regina

Intr'ale lunei ginte mari;

Ea pórtá in frunte-o stea divina,

Lucindu prin timpii seculari.

²⁾ A se vedé acésta diploma in Acte si Fragmente p. 60 et seqq., insocita de notele dlui Cipariu. Aceeasi diploma se retiparí si in Archivu Nr. 32 dein 5. Febr. 1870. Lectoriulu va face fórté bene, déca o va cauta si pe acésta la locurile citate, unde va vedea si pretiósele note ale dlui Cipariu.

Menirea ei totu înainte
Maretiu îndrepta pașii sei;
Ea merge în capulu altoru ginte,
Versandu lumina în urm'a ei.

Latin'a ginta'i o vergina
Cu farmecu dulce, rapitoru;
Strainu în cale'i se inclina
Si pe genunchi cade cu doru.
Frumoșă, via, zîmbitoare,
Suptu ceriu seninu, în aeru caldu,
Ea se ogînda în splendidu sôre,
Se scalda în mare de smaraldu.

Latin'a ginta are parte
De-ale pamentului comori,
Si multu voiosu ea le imparte
Cu cele-lalte-a ei surori.
Dar' e teribila în mania,
Candu bratiulu ei liberatoru
Lovesce în crud'a tirania
Si lupta pentru alu ei onoru.

În diu'a cea de judecata,
Cîndu, facia în ceriu cu Domnulu santu,
Latin'a ginta va fi-intrebata:
Ce ai facutu pe acestu pamentu?
Ea va raspunde susu si tare:
„O! Dômn, în lume cîtu amu statu,
„În ochii sei plini de admirare
„Pe tine te-amu reprezentatu!“

Era congresu si inca totu nu.

În Nr. precedente amu scris: „abia d'ora acumu se va deschide congresu.“ Înainte cu 4 zile credea t'ota lumea, că are scrii positive si certe despre deschiderea congresului. În adeveru asiă si eră. Totusi cugetandu la unele incidente ce nu le p'ote prevedé nici celu mai ageru diplomatu, ne temeamu se nu fia publiculu pacalitu din nou, cumu i se mai intimplase de atâtea-ori. Candu colo, éca că scriile din Londr'a, de si nu tragu immediatu la îndointia convocarea congresului, afirma inse că de 11 Iuniu că terminu nu p'ote fi vorb'a, că-ci adeca aru mai fi de regulatu în conferentie prelabili mai multe cestiuini delicate între Angli'a si Rusi'a. De alta parte cabinetulu din Vien'a nu primise p'ana în 1 Iuniu nici-unu respunsu satisfactoriu dela cabinetulu de St. Petersburg asupra puncteloru de diferentia escata între ambele cabinete din caus'a pazei de St. Stefano. În acelașu timp u nou'a schimbare a ministeriului turcescu si chiamarea la gubernu a lui Mahmud-pasia d'amat, adeca cumnatu, care tiene pe sor'a sultanului si este mare amicu alu rusiloru, a incurcatu din nou si f'orte reu firele diplomatiei. Astadi se spune totusi, că d'ora pe 13 Iuniu se va deschide congresulu.

Pentru momentu este prea interesantu a sci, care sunt diferentiele esentiali între monarchi'a austro-ungurésca si Rusi'a. Comitele Andrassy interpellatu de repetite-ori în delegatiuni, între 28 si 30 Maiu denotă unele diferentie, dara nicidecum pe t'ote. Asia astadi se cunoscun numai urmatoriele: Bulgari'a cumu o vreu muscalii, este peste mesura mare. Ocupatiunea ei de doi ani cu trupe rusesci si necurmat'a loru trecere prin Romani'a nu se p'ote suferi. Serbi'a si Montenegro se castige ceva din teritoriulu turcescu, dara nicidecum atatu c'atu le dau rusii. În eternu memorabile este argumentulu comitelui Andrassy produsu contra Bulgariiei, care suna asiă:

„Noi (Austro-Ungari'a) trebuie se pretendemu, că fruntariile Bulgariiei se nu se intinda în acea directiune si în acea mesura, în c'atu ea că statu compactu se p'ota apasa si subjugă (Unterdrückung) pe alte nationalitati care au dreptu la esistenza lor (berechtigigte Elemente), că-ci atunci aru dispărea conditiunile fundamentali de civilizarea paciuita a aceloru popora.“ Minunatu! Adeca cabinetulu din Vien'a pretinde prin graiulu comitelui Andrassy, că Europ'a se nu suferă formarea de staturi nou, în care unu elementu nationale se p'ota incalca pe spinarea altoru nationalitati, nici se le pota subjugă si desnacionalisa! Acea declaratiune o făcu comitele Andrassy în scrisu în 29 Maiu, în delegatiunea Ungariiei, éra declaratiunea fusese dupa „S. D. Tagblatt“ supusa mai antaiu la aprobarea Maiestatiei Sale.

Pre candu cabinetele europene se preambila prin labirintele loru diplomatice, dieu nici cele mai mici, din Bucuresci, Belgradu, Aten'a, Cetinje nu dormu, ci comunica di si n'opte, atatu între sine c'atu si cu celu din Constantinopole si cu cele mari europene; p'ana acumu inse nici-unulu n'au aflatu firulu Ariadnei. Romanii nu voru se perda Basarabi'a, nici se suferă cu anii preambalarea muscaliloru prin patri'a loru; nici de independentia nu se lasa cu viétu odata. Grecii nu voru se suferă că poporatiuni grecesci se mai remana supuse bulgariloru si turciloru. Serbiu se tienu f'orte nedreptatiti chiaru si de către Rusi'a. Muntenegrenii voiescu cu orice pretiu unu

portu la mare. Congresulu care va fi vreodata în stare de a regula t'ote acestea si alte diferentie nenumerate, cumu a Bosniei, Albaniei, Cretei, Dardanele-Bosforu, Gurile Dunarei, cetatile danubiane, Cars si Batum, va bine merita de omenimea intréga.

Germani'a.

✓ Berolinu. Unu nou atentatu din cele mai spurcate si mai periculose a comisu în 2 Iuniu pe la 2½ ore dupa amédia asupra octogenariului imperatu Vilhelmu unu alu omu desperatu si miserabile anume dr. Mobiling. Imperatulu se află în preambalare cu trasur'a în partea capitalei ce se dice „sub tei“ (unter den Linden). Asasinulu a puscatu asupra imperatului de doué ori din arma de focu încarcata cu alicé (Schrott) si l'a nimeritu în umeru si în fatia. Buletinulu mediciloru publicatu în aceeași di pe la 4½ ore spune, că vreo 30 de alicé au petrunsu în facia, în capu în ambele bracia si una în spate. Alicele fiindu merunte, nici-o rana nu este immediatu periculosa. Imperatulu simte dureri f'orte mari, dara nu si-a perdutu consciintia nici pe unu momentu; a perdutu inse sange multu. I s'au scosu mai multe alicé. Asasinulu a cercatu se se sinucida, dara nu 'ia succesu. L'au dusu la spitalu. Acasa la elu aflara multe arme.

Deunadi, dupa atentatulu strengariului Hödel în dilele de antai t'ota lumea era aplecata a crede, că elu a fostu întielesu cu socialistii că se comitta acea crima infricosiata, éra ministeriulu prusianu a prezentatu la consiliulu federalu unu proiectu de lege destinatu a „înfrena escesele social-democratice“ mai alesu prin restringerea pressei si a reuniunilor; dara adunarea respinse acelu proiectu ca reactionariu cu 251 de voturi 57. Acuma inse, dupa-ce se intimplă si alu doilea atentatu, proprie alu patruea în viétu acestu monarchu, încependu dela 1849 încôce, precumu arataseramu altadata, este bine că se cunoscemu si noi testulu acelu proiectu cu atatu mai virtosu, că în punctulu securitatiei de viétu domnesce mare solidaritate între monarchiile Europei asiă, în c'atu mesurile de securitate care se iau mai alesu în casuri extraordinarie de asasinat asupra unui monarchu, în c'ate unu statu, se adoptă de regula si în celelalte, si se p'ote prevedé usioru, că dupa acestu nou atentatu teribile se voru lua mesuri cu totul exceptionali, d'ora mai severe decâtu ori-candu. Totu-deauna fanaticismulu de ori-ce natura a provocatu stringerea în cercuri de feru a libertatiei poporaloru. În casulu de facia nu se pricepe, ce mania ar p'otea se aiba oricare n'émtiu asupra unui monarchu, care le-a facutu atata bine, le-a castigatu atata gloria, si mai pre susu de t'ote, unitatea nationale, dupa care densii au insetosiatu de secolu. Si apoi atentatu asupra unui betranu, care toema de n'ar fi ajunsu la acea înalta etate, este monarchu constitutionale, are ministeriu responsabilu, parlamentu cu guri mari, îndreptatite a pretinde respectarea toturoru drepturiloru poporului, care érași din partea sa se putea folosi p'ana acumu de vreo 2 mii de diarie si de dreptulu reuniunilor.

✓ Proiectulu de lege atinsu mai în susu suna în traductiune (dupa Rom. libera) asiă:

§. 1. Publicatiuni si reuniuni, care urmarescu t'inte democratice sociale, potu fi interdise de consiliulu federalu. Interdicerea va trebui data publicitatiei si comunicata reichstagului, indata, daca acesta e intrunitu, sau din contra la procima lui intrunire.

Reichstagulu p'ote hotari anularea interdicerei.

§. 2. Raspandirea brosiurilor în locuri publice, pe strade sau pe pietie publice, p'ote fi oprita de autoritatea locala politienésca în modu provisoriu, daca brosiurile urmarescu t'inte de soialu celoru mentionate în §. 1.

§. 3. O intrunire p'ote fi oprita de autoritatea locala politienésca, sau p'ote fi disolvata de reprezentantii acesteia dupa ce a începutu, daca esista fapte, cari sa justifice opiniunea, că intrunirea servece unoru scopuri ca cele înseminate în §. 1.

§. 4. Celu care va raspandi vre-o brosiura, în contra interdicerei pronuntiate în virtutea paragrafuloru 1 si 2, va fi pedepsitu cu închisore.

Confiscarea brosiurei p'ote fi executata f'ora de vre-unu ordinu judecatorescu.

§. 5. Participarea la o reuniune, oprita prin § 1 sau la o intrunire oprita prin § 3, se va pedepsi cu închisore.

O pedépsa analoga ajunge pe acela, care nu se departéda numai de c'atu, dupa ce intrunirea s'a disolvatu pe basea § 3.

Pentru presiedentia reuniunei, pentru întreprinditorii si conducatorii adunariloru, precumu si pentru aceia cari oferu localulu pentru o intrunire oprita, arestulu nu e mai micu de trei luni.

§. 6. Cine întreprinde pe fatia, prin discursuri sau scrieri, se submineze ordinea actuala juridica sau morala, urmarindu scopurile desemnate în § 1, va fi pedepsitu cu unu arestu, care nu va fi mai micu de trei luni.

§. 7. Acésta lege nu va fi în vigóre de c'atu trei ani. §§ 1 si 5 voru intră în vigóre numai de c'atu.

✓ Parisu, 31 Maiu. (Ciocnirea a doua vase de resbelu germane.) S'a intimplatu o ciocnire între doué vase cuirasate germane: „Grosser Kurfürst“ si „König Wilhelm“ langa Falkstone. „Grosser Kurfürst“ s'a cufundatu la patru minute dupa ciocnire; celu-alaltu cufarasatu a încercatu stricatiuni.

Romani'a.

Bucuresci. (Legea comunala în parlamentulu romanescu. Nu e statu în Europ'a, a carui potestate legislativă se nu fia avutu cele

mai mari dificultati cu redactarea legii comunale. P'ana ce domnia despotismulu feudale, mergea mai usioru, firesce inse că cu atatu mai reu pentru comune, mai virtosu pentru cele rurali, dara nici comunele orasiene nu'si asternea mai bine. Proprietariulu, boieriulu, domnulu feudale si argatii lui, celu mai bogatu ori celu mai îndrasnetiu din comuna, ajutatu de organele administrative politice, domină preste toti locuitorii, ii angariă si spoliă pe placu, f'ora că se faca celu mai micu lucru bunu pentru locuitori. Asia este în Turci'a p'ana în dio'a de astadi; asia a fostu în Ungari'a, Transilvani'a si Croati'a p'ana eri, pe alocurea p'ana astadi. Asia a mersu si în Romani'a, că-ci déca aici nu a existatu feudalismulu apusénu, s'a încuibatu inse tirani'a turcésca, séu decopiata dela turci si ingrasiata sub fanarioti. Încependu din periodulu provisorielu dela 1829—1834 sub gubernatorulu rusescu com. Kiseleff p'ana în dilele n'ostre, în Romani'a s'au facutu mai multe încercari de a întroducere una lege comunale c'atu se p'ote mai salutară. Încerca-tu-s'au sub A. Ghica si M. Sturdza, sub Stirbeiu si Gr. Ghica; dara au patit'o că altii în alte staturi, n'au nemerit'o. În fine sub Alesandru Ioanu I Cusa candu cu lovitur'a de statu din 1864 se adoptă una lege comunale, care tienu 10 ani si cu care locuitorii începusera a se familiarisa. Venira inse conservatorii si în 1874 delaturandu-o, pusera în loculu ei alt'a, pe care déca ar fi cutediatu se o aplice cineva, de es. în Ungari'a, în casulu celu mai bunu lumea i-ar fi risu si nu o ar fi applicatu nimeni, nu pentru că era rea preste totu, ci ca una parte a legii era adevărata gangrena în organismulu comunei, prin urmare si în alu statului; că-ci ce este statulu, déca nu marea comuna colectiva, sum'a toturoru comuneloru. Venindu liberalii la putere, decisera între altele, că chiaru si între sgomotulu armeloru se ia acea lege nefericita la revisiune si respective se o reformédie pe din întregulu.

Noulu proiectu de lege se dà în desbaterea camerei deputatiloru abia în 16/28 Maiu. Raportoru alu comisiunei respective fusese avocatulu Em. Protopopescu-Pache, care dice în raportulu seu, că legea din 1874 e aristocratica si feudala etc. Avocatulu Vas. Maniu si Vergatti combatu proiectulu de lege ca necompletu si ceru amanarea desbaterei lui. Se scôla inse avocatulu Titu Maiorescu, fiulu fostulu odinioara profesorulu si directorulu Ioanu Maiorescu, de origine din Bucerdea de langa Blasiu, si dupace inputa liberaliloru, că de ce voru se mai decretédie alta lege comunale, candu ei o au pe cea din 1864, de aci sare dintr'odata la insasi legea fundamentale a statului, adeca la Constitutiunea din anulu 1866, pe care a juratu Carolu I si tiér'a, aduce aminte camerei si tieriei, că dsa subscrisesse în anii trecuti alaturea cu faimosulu domnu Manolache-Costache si cu alti conservatorii din Moldova (Grig. Sturdza s. a.) „acea petitiune dela Iasi“, în care ddloru cerea reform'a constitutiunei romanesci, că-ci ar fi prea liberala, si anume introducerea pedepsei de m'orte, care în Romani'a e desfintiată mai bine de ani 40. Dn. Maiorescu, dupace se declara pe sine de conservatoru si membru alu partidei conservative, merge criticandu proiectulu de facia în câteva parti ale lui, dà si o lectiune interesanta despre calitatile diverseloru aristocratii, conservative, reactionarie, democratice, liberali etc., despre centralisare si descentralisare, în finé avu rarulu curagiu, că se amerintie patri'a si natiunea în numele seu si alu partidei ce reprezenta, cu schimbarea constitutiunei, în sensu, precumu de sine se întielege, reactionariu, buna-óra asiă, precumu se lucra astadi în Ungari'a, în Austri'a, în Germani'a, inca si pe airea, că-ci dela unu timp u încôce sufla érași unu ventu reactionariu f'orte rece. Dn. Maiorescu adeca dise:

„Déca s'ort'a n'ostre se va limpedi în anulă acesta, a disu d. Maiorescu, déca va fi consfintita dorintia n'ostre, si déca se va putea consolida într'unu timp u de pace independintia n'ostre, fara îndoiéla, va trebui se vina o Constituanta care se legifereze acestu nou pactu; éru, déca nu va fi pace si va fi resbelu, atunci de la sine se întielege ca nu veti avea timp u oportunu ca se puneti în lucrare acésta lege. În amendoué casurile, e mai bine se asteptati. Pentru ce pripiti lucrarea acésta în Maiu 1878? Pentru ce voiti se faceti suptu drapelulu democratiei o lege, care nu p'ote corespunde ideiloru descentralisat'ore?“

Manusi'a aruncata de dn. Maiorescu o ridicara la momentu raportoru Protopopescu, Nicolae Ionescu profesorulu la universitatea din Iasi (fostu ministru de externe) si ministrulu presiedente I. Brateanu. Din repliceloru acestoru oratori se cunoscun totuodata si argumenteloru dlui Maiorescu; si fiindu-că legea comunale a datu, mai dà si p'ana în dio'a de astadi f'orte multu de lucru si produce mari nemultumiri în Ungari'a si Transilvani'a, unde schimbarile 'si

succedu necurmatu, vomu reproduce aci, de si numai in estrasu dupa „Rom.“, celu pucinu passagele mai pregnante din responsurile ddlor Ionescu si Brateanu.

Dr. N. Ionescu dice, ca nu se preocupa de ce dicu adversarii, ca-ci ei sunt pucini la numeru si nu la inaltimea situatiunii; deru ie cuventulu spre a justifica inaintea consciintiei tiei si a Europei de ce se face acesta reforma tocmai in imprejurările prin care trecemu acum. Camera acesta e venita prin alegeri libere si spre a restabili puterea constitutiunii si a legilor. E deru de datorita ei d'a inlesni tiei midiloculu d'a se pronuncia, prin propria deliberare, asupra totoror afacerilor iei. Se dice ca aci n'aru fi proprietari mari; deru cine ne-a tramisu pe noi aici, deca nu proprietarii mari? Si apoi aci nu se gasescu de catu omeni care si-au cascigatu averea prin munca, fia manuale, fia intelectuale; ca-ci, deca esiste la noi democratia, ea e datorita munciei.

Noi amu esistatu, aci la Dunare, cu institutiuni proprie, pe care voimu si trebuie se le intarimu tocmai in imprejurari furtunoase ca acestea; ca-ci noi suntemu chiepati se servimu de modelu celorlalte popore din Oriente; se aretamu ca scimu se ne reformamu, se ne reorganizamu in libertate, pentru ca amu sciutu si scimu se traimu cu libertatea.

D. Ionescu intemeieza necesitatea modificarii legii actuale pe Constitutiune, care e destulu de liberale ca se ne permita se facemu legi care se asigure relatiunile nostre interne si externe. Camera acesta a venit aci, dandu promisiunea ca va intra in Constitutiune si in legalitate. Din diua antaiu a intrunirei, potu se dicu ca amu realizatu in parte acesta promisiune si nu amu pre intardiatu a o realiza si in totalu; ca-ci trebuie se aretamu ca chiaru in aceste momente turburi avemu mintea destulu de linistita, pentru ca avemu consciinta destulu de limpede, si putemu face o asemenea organizare. Ne trebue o organizare conforma cu practica sincera a Constitutiunii, si acesta e motivulu de a vota catu mai curendu acesta lege.

Lucrarea delegatiloru nu este unu idealu, e adeveratu; dera da tiei necesariulu si deschide calea ca, cu timpulu, se dobandesca si frumosulu.

D. Ionescu areta cumu s'a facutu legea din 1874, cumu s'a votatu fora a se da cuventulu minoritatii energice ce era in Camera. Raportulu a fostu prea moderatu in privintia acelei legi, numindu-o aristocratica e nobilu si, deca acumu e unde-va aristocratia, e numai la natiunile care s'au emancipatu si care, ieri sclave, astadi sunt libere si s'arata demne de libertate pe campulu de bataia si in Parlamentu.

Ori-ce pedeca s'aru pune desvoltarii unei natiuni e o crima, o omucidere, s'a se dice ca aristocratia e o necesitate pentru desvoltare e a nu voi desvoltarea poporeloru, ca-ci unde veti gasi aristocratia la Bulgari, la Romanii macedoneni, la Muntenegreni?

O voce. Si la noi.

D. Ionescu. Noi ne-amu luptatu ca se ne inobilamu la suflarea libertatii, era nu la germinale putredu alu unei aristocratii.

D. Ionescu constata ca acumu pentru prima ora se voteza o lege comunala in conditiuni parlamentare. Cea din 1864 a fostu unu nobilu imprumutu, cea din 1874 unu fructu nascutu mortu; ca-ci, indata ce au fostu alegeri libere, unu strigatu generale a spulberatu acea lege. Astadi, trebuie se votamu o lege comunale, fiindu ca simtiamu trebuintia de a ne da o lege esita din consciinta nostra.

Dupa acesta d. Ionescu intra in desbaterea speciala a argumentelor invocate de adversarii proiectului, combate pe fia care in parte si conchide dicendu ca proiectulu acesta raspunde la o necesitate reala si nu inchide calea la nici o imbunatatire.

(Va urma).

— Dn. Dim. Brateanu v. presedinte alu senatului, fratele ministrului presedinte, a fostu trimisu erasi la Constantinopole ca in Dec. 1876, cu ce scopu, nu se scie, si bine este. Se va sci, candu voru permite interesele tiei.

MM. LL. Domnulu si Dónn'a si-au luat resiedinti'a de vera, in palatulu dela Cotroceni (in partea de susu a capitalei).

Ministeriulu de finantie publica in Monit. computulu veniturilor statului pe primele trei luni ale anului c. Acelea facu sum'a de 25,691.402 lei (franci) si 46 bani

(centesime), adeca cu 7,851.471 lei 15 bani mai multu decatu in acelasiu trimestru din anulu 1877 candu venitulu fusese numai de 17,840.931 l. n. Venituri neasteptatu de bune. Se observa inse, ca in acelea incassari din Ianuariu — Martiu 31 nu se coprindu si prisosele de venituri dela calile ferate, cuvenite tiei, nici sumele ce au se dea companiile acelorui linii statului pentru supraveghiare si controlu.

In fine Nic. Steriade (greco), asupra caruia reclamatiunile se imultisera forte, fu departatu de directoru alu vamiloru, spre mare bucuria a celoru asupriti si spre adena supararea prevaricantiloru.

Dela Bolgradu din Basarabi'a se scrie diariului franc. „L' Orient“ din Bucuresti, ca pana in 18/30 Maiu au trecut pe acolo preste 100 de tunuri, 30 mii pusci si 150 caroiu cu efecte, tote luate dela turci in batalii.

Bolele periculose s'au mai inpucinat in urmarea necurmatelor mesuri luate spre stirpirea lor; dara pungasi mai alesu jidovi russesci si pahonti (carausi russesci) furi totu mai sunt multi.

In siedinti'a camerei din 19/31 Maiu s'au mai cerutu pentru armat'a mobilisata unu nouu creditu de 670.806 l. n. 20 bani. Intr'aceea miscarile trupelor russesci continua neincetatu; unele se intorcu in Russi'a, altele prospete vinu si trecu in Bulgari'a. Despre trupele romanesci se scie numai atata dela caletori, ca una parte de batalione si artileria a strabatutu pana in munti pe la Curtea-de Argesiu si pe Oltu in susu.

Reclame din publicu.*)

Prea Onorate domnule Redactoru!

Prin corespondenti'a ddo Resinari in Aprile 1878, inserata sub rubric'a „Reclame din publicu“ — in Nr. 35 alu „Observatoriulu“ ce redigeti, — subscrisii ne tinemu atacati in onorea nostra — pe o cale nedrepta.

Ca On. publicu cetitoriu se nu fia indusu in eroe de a crede, ca cuprinsulu acelei corespondentie contine vre unu adeveru, ne tinemu de datorintia a face sub alaturatulu respunsu, pe care, ve rogamu ca se aveti bunatate a'lu publica in intregu cuprinsulu seu, in „Observatoriulu“ — pe responderea nostra, a subscrisitoru.

Resinari in 18/30 Maiu 1878.

Cu totu respectulu

Petru Bancilla.

Ionu Metiu.

Resinari in Maiu 1878.

Onorate domnule Redactoru!

Nrulu 35 alu „Observatoriulu“ din a. c. contine sub rubric'a „Reclame din publicu“ — o corespondentie din Resinari, subscrisa „Unu Resinareanu“. — Acea corespondentie e plina de neadeveruri si tintesce intr'acolo — spre a innegri inaintea publicului cetitoriu pe unele persone onorabile din comun'a nostra.

De aceea ne tinemu de datorintia, a luminu pe on. publicu cetitoriu in asta materia, — ca se nu fia indusu in eroe, de a crede unoru blasfemii, ca cele scrise in acea corespondentie.

Inainte de a responde in meritulu lucrului, ne permitemu o scurta digresiune.

Credemu, ca acea corespondentie reutatioasa e subsemnata de unu nascutu Resinareanu, pe care noi aici l'am botezatu cu numele de „Pricina“, de-ore-ce nu sunt certe nici intre muieri, unde acestu „Pricina“ se nu 'si aiba partea sa.

Acestu „Pricina“ era odata omu mare in Resinari, insa acumu a cadiutu dela putere — ca si Adamu din raiu pentru neascultare — si astadi plange si se tanguiesce, ca-ci nu mai pote ridica din Alodiulu sute si mii de florini pe fia-care anu, ca in trecutu, sub diferite numiri si forme.

Acestu omu acumu cadiutu dela putere, — din ura si resbunare, — da in drepta, da in steng'a, in toti omenii de bine, — ca-ci nu pote suferi ca si altulu se-i poruncesca lui, — ci numai totu elu altuia.

Mai departe, acestu „Pricina“ nu se pote impac cu ide'a, ca scola nostra, cu carea intr'adeveru ne potemu fali, se aiba caracteru confessionalu. Firesce, ca cu acestu principiu alu densulu nu se potu impac

*) Pentru corespondentiele si publicatiunile care esu sub acesta rubrica, redactiunea nu ia nici-o raspundere asup'a sa, ci tote esu sub raspunderea respectiviloru auctori, intocma ca si in alte foi periodice; era taxa pentru tiparirea loru este de cate 2 cr. de linia.

Red. si Edit.

Resnarenii, cari, de si, pro forma, cugeta numai, ca pote intre Resnareni isi mai afla tovaresi; dara in Resinari nu se mai afla omeni de principulu seu.

Standu lucrulu astfelu, totusi a vrutu se face si elu ceva, si nepotendu face vr'unu bine comunei sale, — a vrutu se se faca insemnatu, buna-ora, ca si Herostratu din istori'a vechia. A fostu silitu dar' asi cautu tovaresi si a si aflatu; dara nu intre Resnareni, ci a aflatu doi, respective unu tovaresi, veneticu din tomn'a trecuta in Resinari, carui'a comun'a, cu cugetu curatu, i-a incredintiatu unu postu de invetiatoriu la scola nostra. —

Acestu omu a aflatu postulu de directore scolaru vacantu, si indata, in consideranti'a Atestatelor sale scolare, si-a pusu ochii pe acelu postu de directore, fora de a avea densulu Atestatu de calificatiune ca invetiatoriu, — si fiindu-ca n'a fostu alesu de atare, asi, din ura si resbunare facia de directorele actualu, s'a pusu se-lu innegresca in publicu, ca-ci aici in Resinari nu-lu pote innegri.

Dar' se facemu o paralela intre direct. scol. si acelu invetiatoriu.

Directorele, de si strainu de nascere, in sa se afla in comun'a nostra acum de 15 ani.

Calificatiunea densulu e de gymnasiulu inferioru si cursulu pedagogico-theologicu din Sibiu. — E unu barbatu de carte, si prin sciinti'a sa practica, portarea morala esemplara si diligenti'a sa, s'a facutu iubitu si stimatu inaintea publiculu din Resinari.

Doveda este, — ca comun'a Resinari, in locu se-lu urasca, i-a incredintiatu dupa 14 ani de servitiu ca invetiatoriu, — directiunea scolei nostre; din contra invetiatoriulu din cestiune pe langa preparatiunea sa de gym. superioru, curs. pedagog. theologicu, — din tomn'a trecuta pana acum, prin portarea si necapacitatea sa s'a facutu uritu si despretiuitu aici de tota lumea.

Ne tinemu de datorintia a da deslusirile cuvintiose privitoare la sut'a de florini, ce-i compete directorulu pentru portarea directiunii.

(Va urma).

Post'a redactiunei.

Balanu, 20 Maiu. De o amu publica, v'amu face chiaru DVostra mari neplaceri, si voimu se ve crutiamu. Apoi ar trebu se o prelucramu mai preste totu, ca-ci ce insemna de es. „Voi semi atragu ecuilibriu a Ve roga . . . ?“

Szék Uraly (fora data). Voiti se platiti contributiuni intreite? Atunci publicati barbatesce cifre de acelea. Mai repetimu, ca scrisori anonime, ai caroru auctori nu isi descopere numele nici macaru intr'unu biletu separat, nici-o redactiune care isi cunoaste vocatiunea, nu va publica. Neincredere pentru neincredere.

Orasteia, 21 Maiu v. Gratiis. Respunsu prin posta.

Deva, 29 Maiu. Prea bine venite. La timpulu. Restu prin posta.

Campen, 25 Maiu. Lexicone romano-germane si germano-romane au devenitu adeverata raritate. Cateva romano-germane de dr. Polizu-Baritiu se voru fi mai aflandu la dn. Ioanu G. Ioanu in Brasiovu, pare-ni-se cu 3 fl. v. a., si totu acolo Vocabulariu germanu-romanu de Theocharu Alexi; pretiulu actualu nu ne este cunoscutu. Binevoiti a Ve adresa la librari'a Frank et Dresnandt in Brasiovu.

Dolova, 1 Iuniu. Binevoiti a ve adresa imediatu la dn. Paulu Cieslar, librariu in Gratiu cu 4 fl. Pana acumu au esitu 3 cole. Pentru Cartile satenului rom. si Predicatoru a ve adresa la dn. Nicolae F. Negritiu in Gherla (Sz.-Ujvar).

Brasiovu, 1 Iuniu. I. C. H. Nu dela redactiune depinde, ci dela adunarea generale. Se va asterne la comitetu.

Blasiu, 1 Iuniu n. Amu rogatu si pe alti barbati de sciintia, ca la lucrari strictu scientifiche se binevoiesca a se folosi de foi'a Asociatiunei „Transilvania“ mai alesu acuma, dupace se infintiedia si sectiunile.

Cursulu monetelor in val. austr.

Vienna, 4 Iuniu.

Galbinii imperat. de auru	fl. 5.62 cr.
Moneta de 20 franci	„ 9.50 „
Imperialu rusesc	„ 9.50 „
Moneta germana de 20 marce	„ 12.40 „
Sovereigns englesi	„ 12.— „
Lira turcesca	„ 11.— „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„ 103.60 „

Testimoniu.

Fiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani in tusa magarésca in asia mesura, in catu me temeam ca nu cumu-va se se innece; intru ace'a a slabitu cu totulu si a fostu atatu de debilu, in catu abia sta pre petiore. Atunci mi-sa recomandat allopulu de plante de Schneeberg, si multamita acestui midilocu minunatu, indata dupa intrebuintiarea primei sticle a mai incetatu tusa, dupa a dou'a sticle cautu bene afora copilulu, a venit la putere si de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu in cateva zile, prein midiloculu acest'a, de o tusa mare si ragusiela.

Deci cu multamita sincera estradun acestu testimoniu, pentru curarea rapede si miraculoasa a copiloru mei si dorescu ca acestu midilocu se devina cunoscutu si folositu in tote partile prein omenimea suferinda.

Flatz, 6. Martiu 1855.

Anton Just.

Laurentiu Scheibenreif,

primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite catu mai in graba inea 4 sticle dein renumitulu D-tale Allopulu de planta, dupa folosiarea aloru 2 sticle afu ca dorerea de pieptu si gutu, pre cumu si respiratiunea scurta se micioréza pre di ce merge, pentru ace'a jae

adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, in sperarea de a capata dein celu mai prosperu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tota stim'a se subsamna

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopulu de plante Schneeberg este unu medicamentu forte usuratoriu pentru doreri de pieptu, asthma, hectica, tusa, cataru, si este de recomandat in casuri de astfelu de bole.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. Feschl.

D-lui L. Cantily, apotecar in Graz.

Onor. Dle! Folosindu in desiertu diferite midiloece pentru dorerea de pieptu, de carea suferiam greu de 2 ani, am cercatu si cu o butelia de allopulu de plante Schneeberg anuntiatu de d-ta, care se pote recomanda pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, dupa intrebuintiarea celui d'antaiu exemplariu amu sentitu usiorare, si dupa-ce am mai cercatu cu 2 sticle din acesta medicina minunata, sanatatea mi se restaura pe deplinu. Multamindu-si Dlu meu, din tota anim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857.

W. J. Pock.

Domnulu meu! (21) 7

Dupa-ce prin intrebuintiarea allopulu d-tale amu scapatu cu totulu de tusea mea si de ragusiela impreunata cu aceea, de care suferisem septemani si totu odata in urmarea binefacutelor rezultate ale acestui allopulu minunatu de plante mi-am recastigatu si vocea de mai nainte, me sentiu forte obligatu a Ti multamii din tota anim'a pentru acesta inventiune salutaru, cum si a recomanda acesta medicina probata, dupa a mea convictiune, la toti cati suferu de pieptu si mai verosus cantaretiloru. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857.

Joanu Bauer,

docente.

Informatiunea despre folosire se alatura la fia-care sticle. Pretiulu unei sticle 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetarea se computa cu 20 cr.

Deposituulu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu in Neunkirchen.

Allopulu de plante genuinu se mai afla in Sabiu: Friedrich Thalmayer, comerciant.

Aradu: F. Tones & Comp.

Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu.

Alba-Julia, Juliu Fröhlich, apotecariu.

Clusiu: Ed. Valentini, apotecariu.

Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu.

Sighisior'a: J. B. Teutsch, comerciant.

Tipariulu lui W. Krafft in Sibiu.